№ 131 Օգոստոսի 8 (20) 1879 Օգոստոսի 8 (20) № 131

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարեկանը 6 րուբլ:

[illegible]

[illegible]
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունւում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողի 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թիւրքիա և արաբական տառերը.—Ներքին տեսութիւն. [illegible]—Արտաքին տեսութիւն. [illegible]

ԹԻՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐԸ

—

Ինչքան փոքրիկ եղան պատմութեան մէջ դարձեալ արաբական տառերը քաղաքակրթութեան միջոցներ և ազգերի մէջ գրագիտութեան տարածողներ,— այդ բոլոր փոքրիկը մեծ [illegible] եղան և արաբական տառերը անկարող հանդիսացան ազգերի մէջ գրագիտութիւն տարածելու: Այն ազգերը կամ ցեղերը, որոնք ընդունեցին արաբական տառադարձութիւնը, նրանք մեծ մասամբ մնացին տգէտ, անշուշտ, նրանց մէջ գրագիտութիւնը երբէք չը տարածուեց:

Նոյն դրութեան մէջն է մահմետական Թիւրքիան:

Նոյն այժմ Թիւրքիան կանգնում է բազմաթիւ երկիր դառնալ, կանգնում է իր պետական ամբողջ կազմակերպութեան մէջ փոփոխութիւններ անել, [illegible] է ձգտել առաջադիմական երկիր դառնալ:

Առաջադիմութեան գաղափարը հետ կապուած է ժողովրդի, ազգերի [illegible], ազգի [illegible], [illegible] առաջադիմական երկրում ազգը [illegible] է իր պետական օրգանը, իր ազգային ժողովը, իր ներկայացուցիչները, ազգը ինքն իրան է կառավարում… Բայց կարելի է, միթէ, որ ազգը ինքն իրան կառավարի, եթէ նա տգէտ է, եթէ նա անգրագէտ է: Ի հարկէ ոչ:

Ուրեմն նախ պէտք է ազգի մէջ գրագիտութիւն տարածել:

Իսկ այժմ ինչքան դար է, որ Թիւրքիան չը կարողացաւ իր ժողովրդի մէջ գրագիտութիւն տարածել, որովհետև գրագիտութիւնը ազգերի մէջ տարածելուն միշտ արգելում էին Թիւրքաց լեզուի մէջ ընդունուած արաբական տառերը:

Արաբական տառերով մի բան կարդալու համար հարկաւոր է [illegible] ամբողջ կէսը [illegible] սովորելու և երկրորդ կէսը կարդալու մէջ փորձուելուն, այնպէս որ ժամանակ չէ մնում նոյն իսկ ընթերցանութեանը…

Այդ պատճառով եթէ Թիւրքիան կանգնում է առաջադէմ, բազմաթիւ, առաջադիմական երկիր դառնալ, նա նախ և առաջ պէտք է փոխէ իր պետական և ազգային լեզուի տառադարձութիւնը, որպէս զի կարողանայ գրագիտութիւն տարածել ժողովրդի մէջ:

Նոյն մեր դարը նոր այբբենարաններ հնարելու դար չէ: Պէտք է ազգերի եղած տառերից ընտրել արդէն պատրաստ մի այբբենարան:

Լատինականը, յունականը, կամ ռուսականը տառերը յարմար չեն թիւրքաց լեզուի պէս մի ասիական լեզուի հնչիւնները արտայայտելու համար:

Միակ տառերը, որոնցով շատ հեշտ կը լինէր արտայայտել թիւրքաց լեզուի [illegible] և մահմետական ազգերի մէջ իր մայրենի լեզուով գրագիտութիւն տարածել,— դրանք հայոց լեզուի տառերն են, դա հայոց այբբենարանն է:

Մանաւանդ որ հայոց տառերով թիւրքաց բազմաթիւ հրատարակութիւններ [illegible] փոքր Ասիայում Կ. Պոլսի մէջ:

Եթէ Թիւրքիան կանգնում է բազմաթիւ, առաջադէմ, քաղաքակիրթ, առաջադիմական երկիր դառնալ, նա պէտք է առնել նախ և առաջ գրագիտութիւն տարածել ազգերի մէջ: Թող նա այդ բան հայերէնով և հայերէնով որ արաբական տառերով երբէք մահմետական ազգերի մէջ գրագիտութիւնը չի տարածուի:

Թող Թիւրքաց [illegible] հրաժարուի իր նոյն կրօնական [illegible], որ ոչինչ գործ չունի բազմաթիւ [illegible], թողնի նախապաշարմունքները և [illegible] մտցնի իր ազգային և պետական լեզուի մէջ հայոց այբբենարանը:

Այն ժամանակ գրագիտութիւնը աւելի կը տարածվի [illegible] անշուշտ մեծապէս մահմետական ժողովրդի մէջ և Թիւրքիան այսօր քաղաքական առաջ կերթանայ ընդհանուր մարդկային [illegible] շաւղի վրայ:

Դ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ [illegible]

—

[illegible]

[illegible]

(Շարունակութիւնը)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

[illegible] 5000 [illegible]

—

[illegible]

—

[illegible]

—

[illegible]

[illegible]

—

[illegible]

—

[illegible] 1878 [illegible] 552 [illegible] 19 [illegible] 81 [illegible] 78 [illegible] 633 [illegible] 97 [illegible] 1878 [illegible] 69 [illegible] 43 [illegible] 1879 [illegible] 564 [illegible] 54 [illegible] 1878 [illegible] 648 [illegible] 1364 [illegible] 16 [illegible] 1879 [illegible] 652 [illegible] 1380 [illegible] 1370 [illegible] 21 [illegible] 1878 [illegible] 184 [illegible] 14 [illegible]

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

—

[illegible]

[illegible] 3,000 [illegible]

[illegible]

[illegible] 25,000 [illegible]

[illegible]